

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ КОМП'ЮТЕРНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Т.в.о. директора коледжу

Луценко С.С.

«29» березня 2023 р.

ПОЛОЖЕННЯ
ПРО НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС
ОСВІТНЬОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Схвалено:

Методичною радою коледжу

Протокол № 5 від «22» березня 2023 р.

Педагогічною радою

коледжу

Протокол № 1 від «29» березня 2023 р.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Положення про навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни (далі – Положення) розроблено як складова системи управління якістю освітнього процесу і встановлює єдині вимоги до змісту й оформлення навчально-методичних комплексів навчальних дисциплін, передбачених навчальними планами, за якими здійснюється підготовка фахових молодших бакалаврів у Харківському комп'ютерному фаховому коледжі (далі – Коледж).

Передбачений Положенням обсяг навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни дозволяє досягти високої якості освітньої діяльності, ефективно організувати самостійну та індивідуальну навчально-дослідницьку роботу здобувачів освіти й зберегти послідовність у викладанні навчальних дисциплін.

Вимоги Положення є обов'язковими для всіх викладачів коледжу.

1.1 Розробка навчально-методичного комплексу навчальної дисципліни (далі – НМК) здійснюється згідно з вимогами Положення про організацію навчального процесу у коледжі викладачем (колективом викладачів) циклової комісії, який викладає відповідну дисципліну.

За якість, зміст та відповідність галузевим стандартам фахової передвищої освіти (далі – ФПО) освіти НМК персональну відповідальність несе викладач, який викладає відповідну навчальну дисципліну.

Розподілення функцій з розробки НМК між викладачами циклової комісії здійснюється на засіданні відповідної циклової комісії водночас із розподілом педагогічного навантаження. Розроблений НМК подається на розгляд і обговорення циклової комісії та затверджується протоколом, а також погоджується з головою випускової комісії освітньої програми (ОПП) даної спеціальності.

1.2 НМК підлягає обов'язковому перегляду та затвердженню у випадку внесення до нього суттєвих змін (після затвердження нових галузевих стандартів ФПО освіти, нового навчального плану тощо).

1.3 Відповідальність за своєчасність та якість підготовки НМК несе голова відповідної циклової комісії.

2. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО КОМПЛЕКСУ ДИСЦИПЛІНИ

НМК – це сукупність нормативних та навчально-методичних матеріалів у друкованій та електронній формах, необхідних і достатніх для ефективного виконання здобувачами освіти навчальної програми дисципліни, передбаченої навчальним планом підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня фахового молодшого бакалавра за відповідною спеціальністю.

НМК має забезпечити всі основні етапи педагогічного процесу (повідомлення навчальної інформації та її сприйняття, закріплення й удосконалення знань, умінь і навичок, їх застосування й контролю) та основних функцій освітнього процесу (освітньої, виховної та розвиваючої).

2.1 НМК містить такі обов'язкові компоненти:

- титульну сторінку.
- витяг з робочого навчального плану.
- робочу програму навчальної дисципліни.
- критерії оцінювання знань студентів із навчальної дисципліни.
- тексти лекцій або план-конспект лекцій.
- завдання для семінарських занять.
- завдання для практичних занять.
- завдання (інструкційні картки) для лабораторних занять.
- завдання з методичними рекомендаціями для самостійної роботи.
- тематику рефератів.
- засоби діагностики оцінювання рівня знань студентів: комплексна контрольна робота для визначення залишкових знань із дисципліни, перевірочні контрольні роботи з певних тем дисципліни, тести, перелік питань до іспиту, заліку, екзаменаційні білети.

- матеріали з курсового проектування (тематика курсових робіт (проектів), методичні вказівки до їх виконання, завдання для курсових робіт (проектів)).
- список базових та додаткових інформаційних джерел.

Наявність цієї документації створює основу для якісної підготовки фахових молодших бакалаврів та є базою для оцінки роботи циклової комісії та викладачів.

НМК повинен зберігатись у цикловій комісії.

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО КОМПЛЕКСУ ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Витяг з робочого навчального плану.

Основним нормативним документом, що визначає організацію освітнього процесу з конкретної спеціальності, є навчальний план. На основі навчального плану щорічно складається робочий навчальний план, який визначає графік освітнього процесу на навчальний рік, перелік, послідовність та обсяг вивчення навчальних дисциплін, форми проведення навчальних занять, форми проведення поточного і підсумкового контролю. З робочого навчального плану потрібно зробити витяг, що стосується навчальної дисципліни і вкласти його в НМК.

3.2 Робоча програма навчальної дисципліни.

Робоча програма навчальної дисципліни розробляється викладачем на базі освітньої програми дисципліни з урахуванням фактичної кількості годин за робочим навчальним планом спеціальності. Робоча програма навчальної дисципліни містить виклад конкретного змісту дисципліни, послідовність, організаційні форми її вивчення та їх обсяг, визначає форми та засоби поточного й підсумкового контролю, міждисциплінарні зв'язки, перелік базових та інформаційних джерел. Робоча програма навчальної дисципліни складається для навчальної дисципліни загалом, щорічно розглядається на засіданні циклової комісії та затверджується заступником директора з навчальної роботи. Якщо галузеві стандарти ФПО освіти та освітня програма

не змінюються, то робоча програма навчальної дисципліни перезатверджується. У робочу програму навчальної дисципліни можуть вноситися зміни і доповнення, які затверджуються заступником директора з навчальної роботи.

3.3 Критерії оцінювання знань здобувачів освіти з навчальної дисципліни.

Доцільно встановлювати як критерії оцінки знань, вмінь і навичок здобувачів освіти відповідні характерні помилки і недоліки в усних відповідях і навчальних роботах. Потрібно розробити критерії та норми оцінок, тобто за яку кількість допущених помилок і недоліків ставиться певна оцінка. Застосування критеріїв і норм оцінок дає можливість впорядкувати і привести у певну систему рівень вимог, що висувається при вивченні певних навчальних дисциплін. Методика та алгоритм розробки і встановлення критеріїв і норм оцінювання повинні відображати такі організаційно-методичні комплекси:

- розробка і встановлення узагальнених ознак кожної оцінки з дисципліни;
- опис, узагальнення і систематизація сукупності типових помилок, що їх припускають здобувачі освіти з даної дисципліни;
- якісний поділ помилок на грубі та недоліки;
- систематизація помилок за деякими розділами і темами дисципліни;
- встановлення норм оцінок залежно від кількості й різноманітного поєднання допущених здобувачами освіти помилок;
- розробка методичних вказівок щодо застосування встановлених критеріїв і норм оцінок.

При розробці критеріїв системи оцінювання якості знань здобувачів освіти необхідно враховувати три основні компоненти:

1) рівень знань: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння синтезувати знання з певних тем, вміння складати розгорнутий план відповіді, давати точні формулювання, правильно користуватися понятійним апаратом, культура відповіді (грамотність, логічність і послідовність

викладення матеріалу); рівень умінь, навичок і прийомів виконання практичних завдань;

2) навички самостійної роботи: навички пошуку необхідної літератури, орієнтація в потоці інформації з обраної спеціальності, навички ведення записів (складання простого і розгорнутого плану, конспекту, реферату, виступу, а також навички науково-пошукової роботи;

3) вміння застосувати знання на практиці: реалізація на практичних, семінарських заняттях, виконання індивідуальних завдань під час проходження практики.

Критерії оцінювання знань здобувачів освіти передбачають вимоги до знань і умінь студентів за 12-ти або 4-бальною шкалою.

3.4 Тексти лекцій або план-конспект теми.

Тексти лекцій розробляються на кожне заняття. Зміст лекцій повинен мати завершений цілісний характер, містити сучасні матеріали, новини з галузі знань. План-конспект містить назву теми, перелік питань, що розглядаються і перелік інформаційних джерел.

3.5 Завдання для семінарських занять.

Завдання для семінарських занять містять:

- Тему семінарського заняття.
- План семінарського заняття.
- Перелік рекомендованих рефератів.
- Ключові поняття (терміни, поняття).
- Питання для активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти.
- Перелік базової літератури та інтернет-ресурси.

3.6 Завдання для практичних занять.

Завдання для практичних занять містять:

- Тему заняття.
- Мету заняття (сформулювати вміння і навички).
- Документальне, наочне і технічне забезпечення (за необхідності).
- Питання для актуалізації опорних знань (за необхідності).

- Зміст завдання та методичні рекомендації до нього.
- Додатки (за необхідності).
- Перелік базових та додаткових інформаційних джерел.

3.7 Завдання для лабораторних занять.

Завдання для лабораторних занять містять:

- Тему заняття.
- Мету заняття (сформувати вміння і навички).
- Документальне, наочне і технічне забезпечення (за необхідності).
- Правила охорони праці (за необхідності).
- Порядок виконання та методичні рекомендації до нього.
- Додатки (за необхідності).
- Порядок оформлення лабораторних робіт.
- Контрольні питання.
- Перелік базових та інформаційних джерел.

3.8 Завдання з методичними рекомендаціями для самостійної роботи.

Завдання для самостійної роботи містять:

- Назву, теми навчальної дисципліни, кількість годин.
- Перелік питань.
- Перелік базових та інформаційних джерел.
- Методичні рекомендації з вивчення питання: поради щодо планування й організації часу, необхідного для вивчення навчальної дисципліни; рекомендації щодо використання матеріалів; рекомендації щодо роботи з літературою; поради з підготовки до поточного, проміжного та підсумкового контролю.
- Запитання для самоперевірки (можуть бути у вигляді запитань, ситуацій, тестів тощо).

3.9 Тематика рефератів.

Тематика рефератів повинна відповідати змісту навчальної дисципліни, бути актуальною і передбачати поглиблене вивчення дисципліни, проведення дослідницько-пошукової роботи здобувачами освіти.

3.10 Критерії оцінювання рівня знань здобувачів освіти.

Перевірка та оцінка знань – одна з форм контролю. Показники контролю знань студентів є основою для оцінки результатів навчання, вирішення питання переведення на наступний курс, призначення стипендії, допуску до державної атестації і видачі диплома про освітньо-кваліфікаційний рівень. Дані про результати контролю знань здобувачів освіти є основними показниками, за якими оцінюється робота не лише здобувачів освіти і викладачів, а й навчального закладу загалом.

Контрольні заходи містять в собі поточний та підсумковий контроль.

3.10.1.Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних, лабораторних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувачів освіти до виконання конкретної роботи. Форма проведення поточного контролю під час навчальних занять і система оцінювання рівня знань визначаються відповідною цикловою комісією.

3.10.2.Рубіжний (тематичний) контроль дає можливість перевірити засвоєння отриманих знань через триваліший період і охоплює більш значні за обсягом розділи курсу. Відповідно змінюється методика контролю, від здобувачів освіти можна вимагати самостійної конструктивної діяльності, а також виявити взаємозв'язки з іншими темами курсу та навчальними дисциплінами. Для проведення рубіжного контролю використовуються тести, перевірочні контрольні роботи. Формою рубіжного контролю є атестація здобувачів освіти.

3.10.3.Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному освітньому (кваліфікаційному) рівні або на окремих його завершених етапах.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та державну атестацію здобувача освіти.

Формами семестрового підсумкового контролю є іспит та залік.

Державний іспит проводиться як комплексна перевірка знань здобувачів освіти із дисциплін, передбачених навчальним планом. Державні

іспити проводяться за білетами, складеними у повній відповідності до навчальних програм за методикою, визначеною навчальним закладом.

Засоби з контролю якості знань здобувачів освіти містять в собі:

- комплексні контрольні роботи,
- завдання для тематичного контролю знань,
- тести, тестові завдання,
- питання до заліку,
- питання до іспиту, екзаменаційні білети,
- державну підсумкову атестацію.

Засоби діагностики оцінювання рівня знань здобувачів освіти розробляються викладачами циклової комісії з урахуванням освітньо-кваліфікаційної характеристики фахівця, освітньої програми підготовки, робочої програми навчальної дисципліни та розглядаються на засіданні циклової комісії.

3.10.4 Комплексна контрольна робота (далі – ККР) призначена для перевірки рівня залишкових знань з дисципліни; складається викладачем, розглядається на засіданні циклової комісії й затверджується заступником директора з навчальної роботи. ККР містить:

- титульну сторінку;
- пояснювальну записку;
- рецензію;
- критерії оцінювання;
- зразок відповіді на один варіант на "5" (відмінно);
- варіанти контрольної роботи.

Кількість варіантів ККР повинна відповідати кількості студентів у групі. Вона може бути розрахована на дві або одну академічні години (залежно від обсягу дисципліни). ККР містить теоретичні та практичні питання, тести.

3.11 Матеріали з курсового проектування містять:

- тематику курсових робіт (проектів), розглянуту на засіданні циклової

комісії, затверджену заступником директора з навчальної роботи;

- методичні рекомендації до виконання курсової роботи (структура роботи, порядок опрацювання теоретичного матеріалу, загальні вимоги до оформлення, короткі й загальні навчально-методичні матеріали за темою роботи із зазначенням допоміжної літератури, використання якої дає змогу краще вивчити окремі питання, що розглядаються в курсовій роботі; порядок виконання розрахункової частини роботи, графічної частини, методику аналізу отриманих результатів; порядок оформлення пояснювальної записки, графічної частини, перелік базової та допоміжної літератури);
- порядок захисту;
- критерії оцінювання курсової роботи (проекту).

3.12 Навчально-методичне забезпечення навчальної дисципліни:

- навчальні й навчально-методичні засоби навчання;
- матеріали для мультимедійного супроводу;
- тренінгові комп'ютерні програми;
- комп'ютерні лабораторні практикуми (віртуальні лабораторні роботи);
- контрольні-тестові програми;
- навчальні відеофільми, аудіозаписи та інші матеріали, призначені для передачі телекомунікаційними каналами зв'язку;
- технічні засоби навчання;
- програмне забезпечення тощо.

3.13 Список рекомендованої літератури складається з базової та допоміжної літератури та інтернет-ресурсів. До базової літератури відносяться нормативні документи, підручники та навчальні посібники (передусім, із грифом Міністерства освіти і науки України).

До списку допоміжної літератури відносяться довідникові, періодичні видання, монографії, статті, методичні рекомендації, Інтернет-ресурси тощо.

4. ПОРЯДОК РОЗРОБКИ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО КОМПЛЕКСУ

4.1 НМК розробляє викладач (колектив викладачів) циклової комісії, які забезпечують викладання навчальної дисципліни відповідно до навчального плану підготовки здобувачів освіти відповідного освітньо-кваліфікаційного рівня за спеціальністю.

Голова циклової комісії та викладач (колектив викладачів) – розробники НМК, є відповідальними за його якісну підготовку.

Навчально-методичні матеріали, що включаються в НМК, повинні відповідати сучасному рівню розвитку науки, техніки і технології та передбачати логічно послідовний виклад змісту навчального матеріалу, використання сучасних методів і технічних засобів навчального процесу, що дозволяють здобувачам освіти глибоко освоювати навчальний матеріал і набувати умінь.

4.2 Розробка НМК здійснюється у такій послідовності:

- розробка і затвердження робочої програми навчальної дисципліни;
- розробка конспекту лекцій;
- розробка завдань для проведення практичних і лабораторних занять та планів семінарських занять;
- розробка завдань з методичними рекомендаціями для самостійної роботи;
- підготовка рекомендацій до виконання курсових робіт (проектів);
- розробка засобів діагностики за всіма видами навчальних робіт з дисципліни;
- оформлення документації НМК;
- апробація матеріалів НМК у навчальному процесі;
- коригування (оновлення) матеріалів НМК.

Усі навчально-методичні матеріали дисципліни розробляються відповідно до затвердженої робочої програми навчальної дисципліни.

НМК повинен бути розглянутий на засідання циклової комісії до

початку навчальних занять у коледжі.

4.3 Апробація матеріалів НМК проводиться під час викладання навчальної дисципліни вперше. Основне завдання апробації – оцінка засвоєння навчального матеріалу здобувачами освіти, відповідності плану проведення всіх навчальних занять затвердженому розкладу, якості підготовки й логічної послідовності вивчення навчального матеріалу. При апробації допускається використання неповного НМК, проте він має бути достатнім мінімумом для засвоєння навчальної дисципліни здобувачами освіти.

За результатами апробації матеріалів НМК його автори належно оцінюють якість навчально-методичних матеріалів і готують повний комплект НМК.

4.4 Голова циклової комісії, за якою закріплена навчальна дисципліна:

- здійснює моніторинг підготовки НМК та його якості;
- оцінює якість викладання дисципліни й підготовки НМК шляхом вивчення матеріалів НМК та відвідування занять з даної навчальної дисципліни.

Результати внутрішнього контролю змісту та якості НМК відображаються у протоколах засідання циклової комісії.

При подальшому викладанні дисципліни автори вносять зміни до НМК з метою поліпшення якості викладання, повного відображення сучасного стану науки та практики.

5. ЗОВНІШНІЙ КОНТРОЛЬ ЗМІСТУ ТА ЯКОСТІ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО КОМПЛЕКСУ

5.1 Зовнішній контроль змісту та якості розробки НМК покладається на циклову комісію і методичний кабінет.

Об'єктами зовнішнього контролює:

- своєчасність визначення відповідальних за розробку НМК з відповідної навчальної дисципліни;

- включення підготовки НМК до індивідуального плану роботи викладача та плану роботи циклової комісії;
- своєчасність розгляду і затвердження робочої програми навчальної дисципліни;
- своєчасність замовлення базової і допоміжної навчальної, навчально-методичної літератури для бібліотеки;
- готовність НМК до використання в освітньому процесі;
- якість розроблених НМК, їх відповідність сучасному рівню розвитку науки, методології й технології здійснення освітнього процесу;
- якість підготовки фахівців із використанням відповідного НМК.

Результати контролю надаються директору коледжу.